

Týždeň od 16. do 22. októbra

STAROZMLUVNÁ NÁDEJ

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

Jób 19,25–27; 1Tim. 6,16; Žalm 49; Žalm 71; Iz 26,14.19; Daniel 12

ÚVODNÝ TEXT

¹⁷Vo viere Abrahám obetoval Izáka, keď bol skúšaný, a jednorodeného pri-nášal ako obeť ten, ktorý dostal prislúbenia ¹⁸a ktorému bolo povedané: Po Izákovi sa bude volať tvoje potomstvo. ¹⁹Usudzoval totiž, že Boh má moc vzkriesiť aj mŕtvych. Preto dostal Izáka naspäť aj ako predobraz vzkriesenia. (Heb 11,17–19)

Starozmluvná nádej nie je založená na antických filozofických myšlienkach o prirodzenej nesmrteľnosti duše, ale na biblickom učení o konečnom vzkriesení z mŕtvych.

Ako by však bolo možné znova priviesť k životu už neexistujúce ľudské telo, ktoré sa rozložilo, bolo spopolnené alebo inak zničené? Ako môže niekto, kto bol napríklad stáročia mŕtvý, znovu získať svoju identitu?

Tieto otázky nás vedú k zamysleniu nad tajomstvom života. Žijeme a užívame si život, ktorý nám Boh každý deň obnovuje vo svojej milosti. Aj bez toho, aby sme dokonale rozumeli nadprirodzenému pôvodu života, z Písma vieme, že na počiatku Boh priviedol život k existencii z neživota mocou svojho Slova (Genezis 1; Ž 33,6.9). Ak teda na počiatku Boh stvoril život na zemi z ničoho (latinsky *ex nihilo*), prečo by sme mali pochybovať o jeho schopnosti znovu vytvoriť ľudský život a obnoviť jeho pôvodnú identitu?

OSNOVA LEKCIE

Tento týždeň sa zamyslíme nad tým, ako sa v starozmluvných časoch rozvi-nula predstava o konečnom vzkriesení, s osobitným zameraním na výroky Jóba, niektorých žalmistov a prorokov Izaiáša a Daniela.

- Jób 19,25–27: Jóbova nádej na vzkriesenie (nedeľa)
- Ž 49,6–16; 71,17–22: Nádej na vzkriesenie v Žalmoch (pondelok, utorok)
- Iz 26,14.19: Izaiášova nádej na vzkriesenie (streda)
- Dan 12,1–3: Danielova nádej na vzkriesenie (štvrtok)

„UVIDÍM BOHA“

²⁵Ja viem, že môj Vykupiteľ žije a nakoniec sa postaví nad prachom! ²⁶Aj potom, keď moja koža bude takto zodratá, zo svojho tela uvidím Boha, ²⁷svojimi očami ho pri sebe uvidím – nie niekto cudzí. Moje vnútro už hynie túžbou. (Jób 19,25–27)

Boha nikto nikdy nevidel. Jednorodený Boží, ktorý je v lone Otca, nám ho zjavil. (Jn 1,18)

¹⁵Blahoslavený a jediný Panovník, Kráľ kralujúcich a Pán panujúcich, ¹⁶on, ktorý jediný má nesmrteľnosť a prebýva v neprístupnom svetle, ktorého nikto z ľudí nevidel a ani nemôže vidieť. Jemu česť a večná moc. Amen. (1Tim 6,15.16)

Uvažuj o úvodných veršoch (Jób 19,25–27; Jn 1,18 a 1Tim 6,16). Kedy a za akých okolností Jób očakával, že „uvidí Boha“?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Život nie je fér. Uvedomujeme si to najmä vtedy, keď vidíme „dobrých“ trpieť a „nespravodlivých“ prosperovať (pozri Ž 73,12–17, Mal 3,14–18). Jób bol „bezúhonný a priamy“ a „bál sa Boha a stránil sa zlého“ (Jób 1,1). Napriek tomu Boh dovolil satanovi, aby Jóba tragicky sužoval. Telesne bolo jeho telo poznačené bolestivou chorobou (Jób 2,1–8). Materiálne stratil veľkú časť svojho dobytku a majetku (Jób 1,13–17). Vo svojej domácnosti prišiel o sluhov, a dokonca aj svoje vlastné deti (Jób 1,16.18). Okrem toho bol obklopený priateľmi, ktorí sa ho v snahe zachrániť snažili priviesť k pokániu vyjadrujúc myšlienku, že je nekajúcim hriešnikom, ktorý si svoje utrpenie zaslúži (Jób 4,1–5.27; Jób 8,1–22, Jób 11,1–20 atď.). Dokonca aj jeho manželka povedala: „Čo sa ešte stále pridížaš svojej bezúhonnosti? Rúhaj sa Bohu a zomri!“ (Jób 2,9)

Jób nemohol tušiť, že sa dostal do centra obrovského kozmického zápasu medzi Bohom a satanom. Sužovaný zápasmi a utrpením ľutoval, že sa vôbec narodil (Jób 3,1–26). Jeho bezpodmienečná vernosť Bohu je dobre vyjadrená slovami: „Hľa, i keby ma zabil, budem dúfať v neho.“ (Jób 13,15; Roh). Aj keď mal pocit, že jeho život sa rýchlo blíži k záveru, držal sa uistenia, že smrť nebude mať posledné slovo. So silným presvedčením povedal, že hoci zomrie, jeho Vykupiteľ sa jedného dňa postaví nad jeho prachom a on, Jób, uvidí na vlastné oči Boha (Jób 19,25–27). „Toto je jasná odvolávka na vzkriesenie.“ (3BC 549)

Aká nádherná nádej napriek tragédii! Uprostred choroby a bolesti, postihnutý ekonomickým kolapsom a emocionálnym zrútením a zahrnutý výčitkami okolia, Jób dokázal v dialke tušiť a očakávať deň, keď vstane z mŕtvych a uvidí svojho milovaného Vykupiteľa. Jóbov výrok o vzkriesení bol naplnený tým istým uistením, aké o stáročia neskôr povedala Marta Ježišovi: „Viem, že [Lazár] vstane pri vzkriesení v posledný deň.“ (Jn 11,24) Podobne ako Marta, aj Jób sa vierou držal tohto zaslúbenia. Na rozdiel od Jóba, Marta mohla už čoskoro nadobudnúť silné empirické dôkazy o svojej viere.

- Ako sa môžeš naučiť dôverovať Bohu aj uprostred krutej nespravodlivosti života?

APLIKÁCIA

Z MOCI HROBU

⁶Prečo sa mám báť v zlých dňoch, keď ma tiesni zločinnosť záškodníkov, ⁷ktorí sa spoliehajú na svoj majetok a vystatujú sa veľkým bohatstvom? ⁸Nikto nemôže vykúpiť ani brata, ani za seba dať Bohu cenu zmierenia, ⁹lebo prívelké je výkupné za život. Navždy sa musí zriecť toho, ¹⁰že bude žiť naveky a že nikdy neuzrie hrob. ¹¹Ved' vidí, že zomierajú múdri, hynie blázon i nerozumný a svoje bohatstvo nechávajú iným. ¹²Navždy majú v hrobe svoj domov a príbytok z rodu na rod, hoci pozemky pomenovali svojím menom. ¹³Človek si v blahobyte ani neodpočinie, je ako zviera, ktoré hynie. ¹⁴Taký je údel tých, čo si nerozvážne dôverujú, aj ich nasledovníkov, čo schvaľujú ich reči. – Sela – ¹⁵Rútia sa do podsvetia ako ovce, smrť im bude pastierom. Zostúpia priamo do hrobu, ich podoba sa rozplynie v podsvetí, zostanú bez svojich príbytkov. ¹⁶Mňa však vykúpi Boh, vytrhne ma z moci podsvetia. (Ž 49,6–16)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Prečítaj si Žalm 49. Čo dávalo žalmistovi istotu konečného vzkriesenia (Ž 49,16)? V čom sa líšil jeho pohľad od tých, ktorí zomreli bez tejto istoty (Ž 49,6–15)?

Žalm 49 hovorí o falošnej dôvere hlupákov, „ktorí sa spoliehajú na svoj majetok a vystatujú sa veľkým bohatstvom“ (Ž 49,7) a sami sebe žehnajú (Ž 49,19). Správajú sa, akoby ich domy a ich vlastná sláva trvali naveky (Ž 49,12.18).

Sú to však blázni, ktorí zabúdajú, že ich česť sa vytráca a že zahynú ako zver (Ž 49,13). „Rútia sa do podsvetia ako ovce, smrť im bude pastierom. Zostúpia priamo do hrobu, ich podoba sa rozplynie v podsvetí, zostanú bez svojich príbytkov.“ (Ž 49,15)

Ide o podobnú myšlienku, ako už storočia predtým vyslovil Jób: „Nahý som vyšiel zo života matky a nahý sa ta vrátim.“ (Jób 1,21; pozri aj 1Tim 6,7) Žalmista ukazuje, že blázni aj múdri zomierajú a „svoje bohatstvo prenechávajú iným“ (Ž 49,11).

Je však medzi nimi zásadný rozdiel. Na jednej strane sú blázni, ktorí zahynú, hoci sa snažia nájsť istotu v pominuteľnom bohatstve a márných úspechoch. V protiklade k nim stoja múdri, ktorí sa vierou pozerajú za dejiny utrpenia a väzenie hrobu. Vidia slávnú odmenu, ktorú im Boh pripravil (1Pt 1,4). Takýto pohľad na budúcnosť viedol žalmistu k výroku: „Mňa však vykúpi Boh, vytrhne ma z moci podsvetia.“ (Ž 49,16)

V súlade s nádejou Starej zmluvy tento výrok nenaznačuje, že v čase žalmistovej smrti by jeho duša okamžite odletela do neba. Žalmista len hovorí, že nezostane navždy v hrobe. Príde čas, keď ho Boh vytrhne zo smrti a vezme do nebeských príbytkov.

Tento text opäť vyzdvihuje istotu budúceho vzkriesenia, ktorá prináša nádej, uistenie a zmysel súčasnej existencie. Takže múdri dostanú slávnú večnú odmenu, ktorá je oveľa väčšia, než akú by si mohli nadobudnúť blázni počas svojho krátkeho života.

APLIKÁCIA

■ V čom sa prejavuje bláznovstvo tých, ktorí veria vo svoje bohatstvo a úspechy? Ako ťa môže pohľad upretý na kríž uchrániť, aby si sa nedopustil rovnakej chyby ako oni?

„Z HLBÍN ZEME“

¹⁷Bože, učil si ma od mladosti a ja dosiaľ hlásam tvoje obdivuhodné skutky. ¹⁸Ani keď zostarnem a zošediviem, neopúšťaj ma, Bože, kým neoboznámim s tvojím mocným ramenom všetky budúce pokolenia. ¹⁹Tvoja moc a tvoja spravodlivosť, Bože, siahajú k výšinám. Vykonal si veľké veci, Bože, kto sa ti vyrovná? ²⁰Dal si mi okúsiť mnohé súženia a biedy, no znova ma oživíš a vyvedieš z hlbín zeme. ²¹Zveladiš moju dôstojnosť a znova ma potešíš. ²²Aj ja ti budem ďakovať hrou na harfe za tvoju vernosť, môj Bože. Ospevovať ťa budem pri citare, Svätý Izraela! (Ž 71,17–22)

Prečítajte si Žalm 71. Čo vyplýva z textu, keď žalmista o Bohu hovorí: „znova ma oživíš a vyvedieš z hlbín zeme“ (Ž 71,20)?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

V Žalme 49 sme našli dojímavé vyjadrenie nádeje na vzkriesenie, na rozdiel od falošných istôt bláznov, ktorí sa spoliehajú na svoje bohatstvo. V Žalme 71 hľadá žalmista istotu a nádej u Boha v situácii, keď je obklopený nepriateľmi a falošnými žalobcami, ktorí hovoria, že Boh ho opustil (Ž 71,10.11).

Uprostred skúšok nachádza žalmista útechu a istotu v spomienkach na to, ako sa oňho Boh staral v minulosti. Uvedomuje si, že Boh ho chránil od narodenia (Ž 71,6). Potom vyznáva, že Hospodin bol jeho Učiteľom (Ž 71,17).

S istotou, že Boh bol jeho skalou a pevnosťou, prosí: „Buď mi skalným útočiskom, kam smiem kedykoľvek prísť.“ (Ž 71,3) „Nezavrhuj ma v čase staroby, keď mi ubúda síl, neopúšťaj ma!“ (Ž 71,9) „Bože, nevzdaluj sa odo mňa! Môj Bože, ponáhľaj sa mi pomôcť!“ (Ž 71,12) A potom dodáva: „Dal si mi okúsiť mnohé súženia a biedy, no znova ma oživíš a vyvedieš z hlbín zeme.“ (Ž 71,20)

Výraz „z hlbín zeme“ môžeme doslovne chápať ako zmienku o budúcom telesnom vzkriesení žalmistu. Zdá sa však, že kontext uprednostňuje metaforický opis žalmistovho stavu hlbokkej depresie, ako keby ho pohltila zem (porovnaj so Ž 88,7 a Ž 130,1.2). Mohli by sme teda povedať, že „ide predovšetkým o obraznú reč s náznakmi telesného vzkriesenia“ (Andrews Study Bible, Ž 71,20).

Je dôležité pochopiť, že bez ohľadu na to, v akej sme situácii, Boh je tu a stará sa o nás. A napokon, naša nádej nespočíva v tomto živote, ale v živote, ktorý príde – vo večnom živote, ktorý máme v Ježišovi po našom vzkriesení pri Jeho návrate.

- Každý z nás prežil ťažké chvíle, naplnené trápením a bolesťou. Ako ti pohľad upretý na Božiu pomoc v minulosti môže pomôcť naďalej mu dôverovať – a to aj vtedy, keď sa ti Boh zdá príliš vzdialený?

APLIKÁCIA

„TVOJI MŔTVI BUDÚ ŽIŤ“

¹⁴Zosnutí neožijú, tiene mŕtvych nepovstanú; potrestal si ich a vyhubil, vymazal si každú spomienku na nich. ... ¹⁹Tvoji mŕtvi budú žiť, ich telá vstanú. Prebudte sa a plesajte, vy, čo ležíte v prachu! Veď tvoja rosa je rosou svetla a zem vydá tiene mŕtvych. (Iz 26,14.19)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM Porovnaj verše z úvodného textu. Aký je rozdiel medzi tými, ktorí zahynú naveky (Iz 26,14; pozri aj Mal 3,19) a tými, ktorí dostanú večný život (Iz 26,19)?

Kniha Izaiáš predstavuje kontrast medzi Božím majestádom a našou ľudskou krehkosťou (pozri Izaiáš 40). Hoci sme ako tráva, ktorá uschne a kvet, ktorý zvädne, Božie slovo zostáva naveky (Iz 40,6–8). Napriek našej ľudskej hriešnosti je však Božia spásna milosť dostupná všetkým ľudským bytostiam a stáva sa účinnou dokonca aj pre pohanov, ktorí prijímú Jeho zmluvu (Izaiáš 56).

Oproti textom, ktorým sme sa doteraz venovali, je v knihe Izaiáš téma nádeje na vzkriesenie výrazne rozšírená. Kým predchádzajúce biblické zmienky o vzkriesení boli vyjadrené skôr z pohľadu jednotlivca (Jób 19,25–27, Ž 49,16, Ž 71,20), u proroka Izaiáša môžeme vnímať, že vzkriesenie sa týka jednotlivca, aj zmluvného spoločenstva veriacich (Iz 26,19).

Izaiáš 26 dáva do protikladu rozdielne osudy hriešnych a spravodlivých. Na jednej strane sa ocitajú bezbožníci, ktorí zomierajú bez nádeje, že budú raz znovu privedení k životu (okrem udalostí spojených s takzvanou „druhou smrťou“/pozri Zj 21,8/). Budú úplne zničení a zanikne každá spomienka na nich (Iz 26,14). Táto pasáž podčiarkuje učenie, že neexistujú žiadne duše či duchovia, čo by po smrti zostali nažive. Keď Hospodin hovoril o konečnom zničení bezbožných, ktoré príde neskôr, na inom mieste uviedol, že bezbožní budú úplne spálení a nezanechá im „ani koreň, ani vetvu“ (Mal 3,19).

Na druhej strane budú spravodliví mŕtvi vzkriesení zo smrti, aby dostali svoju požehnanú odmenu. Izaiáš zdôrazňuje, že Pán, Hospodin, „navždy pohltí smrť“ a „zotrie slzu z každej tváre“ (Iz 25,8). Aj úvodný text Iz 26,19 vyjadruje radostnú nádej na vzkriesenie. Všetci vzkriesení spravodliví sa zúčastnia na radostnej hostine, ktorú Hospodin pripraví pre všetkých ľudí (Iz 25,6). Konečné vzkriesenie spojí všetkých spravodlivých zo všetkých vekov, vrátane našich milovaných, ktorí už zomreli v Kristovi.

APLIKÁCIA ■ Predstav si, že by sme nemali žiadnu nádej, žiadnu istotu, žiadny dôvod myslieť si, že naša smrť je pre nás niečím iným než koncom všetkého. A čo je ešte horšie, každý, kto nás poznal, by sa tiež pomínul a čoskoro by to vyzeralo, akoby sme nikdy neexistovali a náš život nemal žiadny zmysel. Ako takýto osud kontrastuje s nádejou, ktorú máme?

„TÍ, ČO SPIA V PRACHU“

¹V tom čase povstane veľké knieža, Michael, ochranca synov tvojho ľudu. Nastane čas súzenia, akého nebolo od začiatku národa až doteraz. V tom čase však bude zachránený tvoj ľud i každý, kto sa nájde zapísaný v knihe. ²Mnohí z tých, čo spia v prachu zeme, sa zobudia: jedni pre večný život, ale druhí na večné zavrnutie a hanbu. ³Múdri sa budú skvieť ako jas oblohy a tí, čo mnohých privedú k spravodlivosti, budú ako hviezdy na večné veky. (Dan 12,1–3)

V šiestej lekcii sa budeme venovať novozmluvným textom súvisiacim so vzkriesením. Nová zmluva venuje téme vzkriesenia veľký priestor. Ukázali sme si však už, že myšlienka vzkriesenia sa objavuje aj v Starej zmluve. Starozmluvné texty ukazujú, že už vtedy ľudia poznali nádej na konečné vzkriesenie. Marta, ktorá žila v Ježišovom čase, už túto nádej mala (Jn 11,24). Niet pochýb o tom, že aj vtedy Židia mali povedomie o vzkriesení v čase konca, aj keď nie všetci tomu verili (pozri Sk 23,8).

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Prečítajte si text Daniel 12. Aká nádej na vzkriesenie sa nachádza v spisoch tohto veľkého proroka?

Daniel 12,1 poukazuje na Michaela, „veľké knieža“, o ktorého totožnosti sa mnoho diskutovalo. Pretože každé z veľkých videní v knihe Daniel vrcholí manifestáciou Krista a Jeho kráľovstva, to isté by malo platiť aj v súvislosti s touto konkrétnou pasážou. V knihe Daniel nachádzame rôzne narážky na tú istú Bytosť: „knieža zástupov“ (Dan 8,11), „knieža kniežat“ (Dan 8,25), „pomazané knieža“ (Dan 9,25) a napokon „Michael, veľké knieža“ (Dan 12,1). Aj Michaela by sme preto mali vnímať ako Krista.

Doteraz zmienené starozmluvné texty (Jób 19,25–27, Ž 49,16, Ž 71,20, Iz 26,19) hovorili o vzkriesení spravodlivých. Daniel 12 však hovorí nielen o vzkriesení spravodlivých, ale aj nespravodlivých. Keď Michael vstane: „Mnohí z tých, čo spia v prachu zeme, sa zobudia: jedni pre večný život, ale druhí na večné zavrnutie a hanbu.“ (Dan 12,2)

Tento verš je možné vnímať ako správu o zvláštnom vzkriesení určitej skupiny ľudí, verných aj neverných, ktoré sa uskutoční pri Kristovom návrate.

„Pootvárajú sa hroby a mnohí z tých, čo spia v prachu zeme, sa prebudia, jedni na večný život, druhí na hanbu a večné zavrnutie (Dan 12,2). Tí, čo zomreli vo viere v posolstvo tretieho anjela, vyjdú z hrobov oslávení, aby počuli Božiu zmluvu pokoja spolu s tými, ktorí zachovávali Boží zákon. Vstanú aj tí, čo ho prebodli (Zj 1,7), ktorí sa vysmievali jeho smrteľnému zápasu a zosmiešňovali ho. Vzkriesení budú aj tí najtvrdší odporcovia jeho pravdy a jeho ľudu, aby ho uvideli v sláve a aby boli svedkami odmeny, ktorú dostanú verní a poslušní.“ (GC 637; VSV 457)

- **Ktoré starozmluvné texty sú pre teba najväčším zaslúbením o vzkriesení? Prečo?**

APLIKÁCIA

PODNETY NA ZAMYSLENIE

V knihe *Proroci a králi* si prečítajte kapitolu „Obraz budúcej slávy“ (PP 722–733; PP /sk/ 383–390).

Moderná veda učí, že všetka hmota sa skladá z atómov, zložených z dvoch menších častíc, kvarkov a leptónov, o ktorých sa predpokladá, že sú stavebnými kameňmi celej fyzickej reality. Ak teda v jadre fyzického sveta sú kvarky a leptóny, nemohol by Boh, ktorý tento svet nielen stvoril a udržiava, jednoducho prekonfigurovať kvarky a leptóny, keď príde čas nás vzkriesiť? Ateista Bertrand Russell sa vysmieval vzkrieseniu a pýtal sa, čo sa stane s tými, ktorých zjedli kanibali, pretože ich telá sú teraz súčasťou kanibalov, a teda kto dostane čo pri vzkriesení? Predpokladajme však, že Hospodin jednoducho chytil kvarky a leptóny, základné stavebné kamene existencie, a na základe informácií, ktoré má o každom z nás, nás z týchto kvarkov a leptónov znova stvorí. Nepotrebuje pôvodné častice, ktoré boli našou súčasťou. Nech to robí akokoľvek, Boh, ktorý stvoril vesmír, nás môže znova stvoriť, čo sľubuje urobiť pri vzkriesení mŕtvych. „Darca života pri prvom vzkriesení povolá svoje vykúpené vlastníctvo a až do víťaznej hodiny, keď zaznie posledné trúbenie a obrovské vojsko príde k večnému víťazstvu, bude každý spiaci svätý držaný v bezpečí a bude strážený ako vzácny klenot, ktorého Boh pozná po mene. Mocou Spasiteľa, ktorá v nich prebývala, kým žili, a pretože mali účasť na božskej prirodzenosti, budú vzkriesení z mŕtvych.“ (4BC 1143)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Odhaduje sa, že existujú dva bilióny galaxií, z ktorých každá pozostáva zo stoviek miliárd hviezd. Niektoré z týchto hviezd majú planéty, ktoré okolo nich obiehajú, rovnako ako planéty v našej slnečnej sústave obiehajú okolo Slnka. Zamyslite sa nad neuveriteľnou mocou Boha, ktorý nielenže stvoril všetky tieto hviezdy, ale ich aj udržiava a pozná po mene (Ž 147,4). Hoci táto úžasná realita nie je dôkazom, že ten istý Boh môže alebo bude kriesiť mŕtvych, môže nám odhaliť, že niečo také ako vzkriesenie určite nie je nad jeho sily. Prečo?
2. Text Hebrejom 11 zdôrazňuje vernosť a očakávania mnohých „hrdinov viery“ staroveku. Ako môže táto kapitola obohatiť naše chápanie nádeje, ktorú mali postavy v Starej zmluve ešte pred Ježišovým vzkriesením?